

Sygn. akt I ACa 2330/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Roman Dziczek (spr.)

Sędziowie: SA Beata Kozłowska

SO (del.) Tomasz Szczurowski

Protokolant: protokolant sądowy Sylwia Andrasik

po rozpoznaniu w dniu 2 marca 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółdzielni Mieszkaniowej z (...) w K.

przeciwko Skarbowi Państwa – Ministrowi Infrastruktury i Budownictwa (poprzednio - Ministrowi Skarbu Państwa i Ministrowi Infrastruktury i Rozwoju)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 12 października 2015 r., sygn. akt I C 149/15

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od (...) Spółdzielni Mieszkaniowej z (...) w K. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 5 400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Beata Kozłowska Roman Dziczek Tomasz Szczurowski

Sygn. akt I ACa 2330/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 10 lutego 2015 r. (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa w K. wniosła o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Skarbu kwoty 287 605 547,04 z wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 31 grudnia 2009 r. tytułem odszkodowania za wydanie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją – art. 12 ust. 1 i art. 17¹⁴ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. Nr 125 z 2007 r., poz. 873, dalej: u.s.m.), którego niezgodność z art. 64 ust. 2 i 3 w zw. z art. 21 ust. 2 Konstytucji orzekł Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie o sygn. akt P 16/08, z odsetkami ustawowymi od dnia 31 grudnia 2009 r. Ponadto powódka wniosła o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew z dnia 24 marca 2015 r. pozwany zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o ustalenie na zasadzie art. 67 § 2 k.p.c. właściwej statio fisci - Ministra Infrastruktury i Rozwoju w miejsce Ministra Skarbu Państwa, jako jednostki organizacyjnej reprezentującej pozwanego, oddalenie wniosków dowodowych strony powodowej, oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania w wysokości podwójnej stawki minimalnej.

Na rozprawie w dniu 29 czerwca 2015 r. Sąd Okręgowy ustalił jako stationes fisci Skarbu Państwa obok Ministra Skarbu Państwa także Ministra Infrastruktury i Rozwoju.

Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa i Ministra Infrastruktury i Rozwoju zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa podtrzymał swoje stanowisko zawarte w powołanej wyżej odpowiedzi na pozew kwestionując w dalszym ciągu istnienie podstawy odpowiedzialności, fakt poniesienia przez powódkę szkody w rozumieniu art. 361 k.c. i wysokości szkody.

Wyrokiem z dnia 12 października 2015 r. Sąd Okręgowy: w punkcie pierwszym powództwo oddalił i w punkcie drugim zasądził od powoda (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w K. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 7 200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Powódka jest spółdzielnią mieszkaniową działającą na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze oraz ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych oraz statutu.

Ustawą z dnia 14 czerwca 2007 roku o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2007, nr 125, poz.873) ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych została znowelizowana. W wyniku nowelizacji zmieniona została treść art. 12 ust. 1 i art. 17¹⁴ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

Zgodnie z nowym brzmieniem art. 12 ust. 1 u.s.m., na pisemne żądanie członka, któremu przysługiwało spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, spółdzielnia zobowiązana była zawrzeć z tym członkiem umowę przeniesienia własności lokalu po dokonaniu przez niego:

- 1) spłaty przypadającej na jego lokal części kosztów budowy będących zobowiązaniami spółdzielni, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1, w tym w szczególności odpowiedniej części zadłużenia kredytowego wraz z odsetkami, z zastrzeżeniem pkt 2;
- 2) spłaty nominalnej kwoty umorzenia kredytu lub dotacji w części przypadającej na jego lokal, o ile spółdzielnia skorzystała z pomocy podlegającej odprowadzeniu do budżetu państwa uzyskanej ze środków publicznych lub z innych środków;
- 3) spłaty zadłużenia z tytułu opłat, o których mowa w art. 4 ust. 1.

Stosownie zaś do art. 17¹⁴ ust. 1 u.s.m., na pisemne żądanie członka lub osoby niebędącej członkiem spółdzielni, którym przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, spółdzielnia mieszkaniowa jest obowiązana zawrzeć umowę przeniesienia własności lokalu po dokonaniu:

- 1) spłaty przypadających na ten lokal części zobowiązań spółdzielni związanych z budową, o których mowa w art. 17³, w tym w szczególności odpowiedniej części zadłużenia kredytowego spółdzielni wraz z odsetkami;
- 2) spłaty przypadającego na ten lokal uzupełnienia wkładu budowlanego z tytułu modernizacji budynku, w rozumieniu art. 6¹ ust. 5;

3) spłaty przypadających na ten lokal zobowiązań spółdzielni z tytułu kredytów i pożyczek zaciągniętych na sfinansowanie kosztów remontów nieruchomości, w której znajduje się lokal;

4) spłaty zadłużenia z tytułu opłat, o których mowa w art. 4 ust. 1 i 1¹.

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2008 r. Trybunał Konstytucyjny w sprawie o sygn. akt P 16/08 stwierdził niezgodność art. 12 ust. 1 w zakresie, w jakim zobowiązuje spółdzielnię do zawarcia umowy przeniesienia własności lokalu po dokonaniu przez członka spółdzielni wyłącznie spłat, o których mowa w pkt 1-3 tego przepisu, z art. 64 ust. 2 i 3 w zw. z art. 21 ust. 2 Konstytucji RP, a także niezgodność art. 17¹⁴ ust. 1 u.s.m. w zakresie, w jakim zobowiązuje spółdzielnię do zawarcia umowy przeniesienia własności lokalu po dokonaniu przez członka spółdzielni lub osobę niebędącą członkiem spółdzielni wyłącznie spłat, o których mowa w pkt 1-2 tego przepisu, z art. 64 ust. 2 i 3 w zw. z art. 21 ust. 2 Konstytucji RP.

Jednocześnie Trybunał Konstytucyjny dokonując stwierdzenia niezgodności wyżej wskazanych przepisów z Konstytucją, dokonał odroczenia utraty mocy niekonstytucyjnych norm w trybie art. 190 ust. 3 Konstytucji i uznał, że przepisy te utracą moc obowiązującą z upływem 12 miesięcy od dnia ogłoszenia w Dzienniku Ustaw, tj. z dniem 31 grudnia 2009 r. Do tego czasu przepisy wprowadzone ustawą z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw miały być stosowane w dotychczasowej formie, o ile wcześniej nie zostaną uchylone przez ustawodawcę.

W okresie od 31 lipca 2007 r. do 30 grudnia 2008 r. powodowa Spółdzielnia wyodrębniła 4 920 lokali mieszkalnych - wskutek czego wyksięgowano powyższe lokale z ewidencji środków trwałych na kwotę łącznie: a/ wkład budowlany: 188 470 831,88 zł, wartość udziału w prawie do gruntu - 4 018 964,78 zł.

W okresie od 31 grudnia 2008 r. do 30 grudnia 2009 r. powodowa Spółdzielnia wyodrębniła 945 lokali mieszkalnych - wskutek czego wyksięgowano powyższe lokale z ewidencji środków trwałych na kwotę łącznie: a/ wkład budowlany: 35 138 575,96 zł, wartość udziału w prawie do gruntu 744 772,51 zł.

Sąd Okręgowy uznał powództwo za nieuzasadnione. Wskazał, że w niniejszej sprawie nie można przypisać Skarbowi Państwa odpowiedzialności w myśl art. 417 k.c. w zw. z art. 417¹ § 1 k.c., już z tego względu, że prejudykat wymagany w art. 417¹ § 1 k.c. nie sprowadza się do stwierdzenia wadliwości ocenianego przepisu, ale musi mu towarzyszyć utrata przez ów przepis mocy obowiązującej na podstawie wyroku TK. Sąd Okręgowy podniósł, że w doktrynie i w orzecznictwie do niedawna przeważał pogląd, iż przepis ustawy uznany przez Trybunał za niezgodny z Konstytucją nie powinien być stosowany tak do stanów faktycznych, które miały miejsce po ogłoszeniu wyroku, jak i do tych stanów faktycznych, które powstały co prawda jeszcze przed ogłoszeniem wyroku, ale stanowiły przedmiot rozstrzygnięcia przez sądy po ogłoszeniu orzeczenia Trybunału i z tezą powyższą Sąd ten się zgodził, ale nie w odniesieniu do sytuacji, gdy termin utraty mocy wadliwych przepisów został ściśle określony przez Trybunał Konstytucyjny. Sąd Okręgowy wskazał, że uprawnienia Trybunału Konstytucyjnego do odroczenia utraty mocy wadliwych przepisów wynikają z art. 190 ust. 3 Konstytucji, a przyjęcie, że w okresie odroczenia wadliwe przepisy nie obowiązują, oznaczałoby w istocie przekreślenie sensu tego odroczenia i stawiałoby pod znakiem zapytania sens obowiązywania tego przepisu.

Sąd Okręgowy podkreślił, że uprawnienie Trybunału Konstytucyjnego do określenia terminu utraty mocy obowiązującej przez akt normatywny uznany za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą wynika wprost z przepisów Konstytucji musi być wzięte pod uwagę przy ocenie, czy zachodzą podstawy do przypisania Skarbowi Państwa odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 417¹ § 1 k.c. w zw. z art. 417 § 1 k.c., co wynika przede wszystkim z faktu, że w okresie odroczenia utraty mocy obowiązującej przez przepisy, które utraciły domniemanie konstytucyjności, są one stosowane jako obowiązujące prawo i stanowią legalną podstawę opartych na nich działań.

Dlatego też Sąd Okręgowy uznał, że przepisy art. 12 ust. 1 w zakresie punktu 1-3 i art. 17¹⁴ ust. 1 w zakresie punktów 1-2 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w brzmieniu obowiązującym od dnia 31 lipca 2007 r. do dnia 29 grudnia 2009 r., jakkolwiek uznane przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodne z Konstytucją, były w powyższym czasie obowiązującym prawem i stanowiły legalną podstawę przekształceń własnościowych, a tym samym działaniu na podstawie takich przepisów nie można przypisać cechy bezprawności.

Sąd Okręgowy podzielił również zastrzeżenia strony pozwanej co do powstania szkody w rozumieniu art. 361 k.c. i jej wysokości.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniosła strona powodowa, która zarzuciła temu orzeczeniu naruszenie art. 417¹ § 1 k.c., art. 190 § 3 w zw. z art. 77 ust. 1 Konstytucji oraz art. 328 § 2 k.p.c. i wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uwzględnienie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zawiera usprawiedliwionych podstaw.

Pomimo uznania wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 grudnia 2008 r. (sygn. akt P 16/07, OTK-A 2008/10/181, Dz.U.RP z 2008 nr 235, poz.1617, dalej: wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 grudnia 2008 r.) za niezgodne z Konstytucją, przepisy art. 12 ust. 1 i 1¹ oraz art. 17¹⁴ ust. 1 i 1¹ u.s.m. w brzmieniu istniejącym od 31 lipca 2007 r. do 29 grudnia 2008 r., były przepisami obowiązującymi, na podstawie których dokonywano legalnych przekształceń własnościowych, stanowiących podstawę zgłoszonych przez powoda w niniejszej sprawie roszczeń. Brak zatem podstaw odpowiedzialności Skarbu Państwa w rozumieniu art. 417¹ § 1 k.c. w zw. z art. 417 § 1 k.c., a tym samym brak jednej z koniecznych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej wyrażonej w tych przepisach, w sposób wystarczający czyniło zasadnym oddalenie powództwa.

Wbrew stanowisku apelującego, Sąd pierwszej instancji trafnie podkreślił, co znajduje również potwierdzenie w przeważającym orzecznictwie Sądu Najwyższego, że co do zasady wyrok Trybunału Konstytucyjnego stwierdzający niezgodność przepisu ustawy z Konstytucją jest skuteczny ex tunc, tj. od dnia wejścia w życie zakwestionowanego przepisu, chyba że co innego wynika z jego sentencji, albo, jak na przykład w wypadku niekonstytucyjności art. 418 k.c., utrata mocy obowiązującej następuje ze skutkiem od dnia wejścia w życie Konstytucji (por. uchwała z dnia 3 lipca 2003 r., III CZP 45/03, OSNC 2004, nr 9, poz. 136, wyrok z dnia 9 października 2003 r., I CK 150/02, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 132, wyrok z dnia 29 października 2003 r., III CK 34/02, OSP 2005, nr 4, poz. 54, uchwała z dnia 23 stycznia 2004 r., III CZP 112/03, OSNC 2005, nr 4, poz. 61, postanowienie z dnia 15 kwietnia 2004 r., IV CK 272/03, niepubl., wyrok z dnia 30 września 2004 r., IV CK 20/04, OSNC 2005, nr 9, poz. 161, wyrok z dnia 26 listopada 2004 r., V CK 270/04, niepubl., uchwała z dnia 23 czerwca 2005 r., III CZP 35/05, OSNC 2006, nr 5, poz. 81, wyrok z dnia 7 października 2005 r., II CK 756/04, "Monitor Prawniczy" 2005, nr 21, s. 1027, uchwała z dnia 19 maja 2006 r., III CZP 26/06, OSNC 2007, nr 3, poz. 39, wyrok z dnia 14 września 2006 r., III CSK 102/06, niepubl., uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 99/06, OSNC 2007, nr 6, poz. 79, wyrok z dnia 15 czerwca 2007 r., II CNP 37/07, niepubl., wyrok z dnia 13 grudnia 2007 r., I CSK 315/07, niepubl., wyrok z dnia 19 czerwca 2008 r., V CSK 31/08, OSNC-ZD 2009, nr A, poz. 16, wyrok z dnia 20 maja 2009 r., I CSK 379/08, OSNC 2009, nr 12, poz. 172).

Apelujący w sposób nieuprawniony uzasadnia podniesione zarzuty dokonując oceny skutków przedmiotowego wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 grudnia 2008 r., w którym odroczone termin utraty mocy obowiązującej przepisów uznanych za niekonstytucyjne, niejako wyodrębniając z niego element niekonstytucyjności w oderwaniu

od całokształtu brzmienia sentencji tego orzeczenia (w zakresie odraczającym moment utraty mocy obowiązującej przepisu uznanego za niekonstytucyjny), wydanego na podstawie art. 190 ust. 3 Konstytucji, w którym pozostawiono Trybunałowi Konstytucyjnemu możliwość ustalenia, od kiedy należy traktować określony akt normatywny za nieobowiązujący.

W wyroku z dnia 17 grudnia 2008 r. Trybunał Konstytucyjny w punkcie 10.4 uzasadnienia wskazał, że odroczenie terminu utraty mocy obowiązującej przepisów uznanych za niekonstytucyjne oznacza, że do momentu wskazanego w sentencji wyroku przepisy te obowiązują, a ich obowiązywanie jest równoznaczne z koniecznością ich przestrzegania i stosowania przez wszystkich ich adresatów.

Odroczenie utraty mocy obowiązującej m. in., przepisów istotnych w sprawie, miało umożliwiać każdemu, komu przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego lub spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, przekształcenie tego prawa w prawo własności, po dokonaniu spłat określonych odpowiednio w art. 12 ust. 1 pkt 1-3 u.s.m. i art. 17¹⁴ ust. 1 pkt 1-2 u.s.m, w brzmieniu obowiązującym od 31 lipca 2007 r.

Zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji (od której to zasady nie przewidziano wyjątków – por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 lipca 2003 r., sygn. akt K 25/01, OTK Seria A 2003 nr 6, poz. 60, Dz.U. 2003 nr 119, poz. 1121), także omawiane rozstrzygnięcie jest nie tylko ostateczne, ale ma moc powszechnie obowiązującą. Przytoczony wyżej pogląd o konieczności stosowania w okresie odroczenia przepisów, które utraciły domniemanie konstytucyjności, jest utrwalony w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego (por. wyroki TK: sygn. SK 1/04, sygn. K 14/03, sygn. P 1/05, sygn. K 30/06, sygn. P 10/07, sygn. SK 49/05, sygn. U 5/06 oraz wyrok z 1 lipca 2008 r., sygn. K 23/07, OTK ZU nr 6/A/2008, poz. 100).

Oznacza to również, że umowy przeniesienia własności lokalu, zawarte na podstawie przedmiotowych przepisów art. 12 ust. 1 i 1¹ oraz art. 17¹⁴ ust. 1 i 1¹ u.s.m., uznanych za niekonstytucyjne, pomiędzy spółdzielnią a osobą, której przysługiwało spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu lub spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, nie mogą być unieważnione, orzeczenia sądowe zastępujące oświadczenia woli spółdzielni mieszkaniowych (z powodu opieszałości spółdzielni), wydane na podstawie art. 49¹ u.s.m., nie mogą być wzruszone w trybie art. 190 ust. 4 Konstytucji (vide: punkt 10.4 wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 grudnia 2008 r.).

Ponadto należy wyeksponować, że w wypadku odroczenia przez Trybunał Konstytucyjny utraty mocy obowiązującej przepisu sprzecznego z Konstytucją sądy powinny stosować taki przepis; w niniejszym przypadku odpowiednio w sprawach, w których przekształcenia dokonywano na podstawie niekonstytucyjnych, lecz obowiązujących przepisów, także wtedy, gdy orzekają już po utracie przez niego mocy obowiązującej. Tylko takie rozwiązanie, związane ze skutecznością ex nunc orzeczenia wydanego na podstawie art. 190 ust. 3 Konstytucji, wpisuje się bowiem w praktyczne znaczenie kompetencji Trybunału do odroczenia terminu utraty mocy obowiązującej przepisów uznanych za niekonstytucyjne ze względu na szczególne okoliczności związane z ochroną wartości konstytucyjnych, których ewentualne naruszenie ma charakter „poważniejszy”, niż dalsze, czasowe obowiązywanie wspomnianych przepisów (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2014 r., sygn. akt III CZP 67/14, Biul. SN 2014 nr 10).

W świetle powyższego należy zwrócić uwagę, że reżim odpowiedzialności wynikający z art. 417¹ § 1 k.c., wbrew literalnemu brzmieniu tego przepisu, nie jest oparty na samym wydaniu aktu normatywnego, ale wynika z jego obowiązywania. Akt normatywny wywiera skutki prawne nie od jego uchwalenia, lecz opublikowania (art. 88 ust. 1 Konstytucji). Szkoda może powstać dopiero, gdy akt normatywny zostanie opublikowany w prawem przewidziany sposób, gdyż wtedy wchodzi on w życie. Skoro bez opublikowania akt normatywny nie wchodzi jeszcze w życie, czyli nie wywiera skutków prawnych (a więc nie dochodzi do powstania okoliczności istotnych w świetle przepisu art. 417 § 1 k.c.), to do tego czasu samo jego wydanie nie może być przyczyną wyrządzenia szkody (vide: uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2007 r., sygn. akt III CZP 125/07, OSNC 2008 nr 12, poz. 138, str. 37).

Zatem, skoro Konstytucja przewiduje, że w konkretnie określonych przypadkach (por. art. 190 ust. 3 Konstytucji) Trybunał Konstytucyjny ma możliwość ustalenia, od kiedy należy traktować akt normatywny za nieobowiązujący,

to nie zawsze stwierdzenie przez Trybunał, że dany akt jest sprzeczny z Konstytucją, będzie pociągało za sobą odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa, w myśl przywołanych wyżej przepisów.

Inne, niż przedstawione wyżej, rozumienie przepisu art. 417¹ § 1 k.c. byłoby zatem sprzeczne zarówno z art. 417 § 1 k.c., ale również z art. 190 Konstytucji i prowadziłoby do dysonansu w stosowaniu przez organy państwa przepisów objętych wyrokiem Trybunału wydanym na podstawie art. 190 ust. 3 Konstytucji. Przyjmując bowiem, że samo stwierdzenie niekonstytucyjności konkretnych przepisów jest wystarczające dla przypisania odpowiedzialności Skarbowi Państwa za bezprawie legislacyjne, tworzyłoby sytuację, w której z orzeczenia Trybunału wynikałoby, że przepisy te nadal obowiązują i organy państwa powinny się do nich stosować, ale jednocześnie ich stosowanie aktualizowałoby odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa, a „szkoda” rosłaby z każdym dniem legalnego stosowania.

Wbrew zatem literalnej wykładni art. 417¹ § 1 k.c. należało uznać, że stwierdzenie niezgodności wskazanych przez powódkę przepisów u.s.m. z Konstytucją nie wystarczało do przypisania Skarbowi Państwa odpowiedzialności za szkody spowodowane wydaniem takiego aktu normatywnego.

Tak długo, jak Trybunał Konstytucyjny uznał, że niekonstytucyjny przepis należy utrzymać w mocy biorąc pod uwagę inne chronione konstytucyjne wartości, nie można żadnemu zachowaniu, do którego przepis ten się odnosi, przypisać cech bezprawności.

Poprawność ustalenia przez Sąd pierwszej instancji, że stosowanie przepisów określonych w pozwie, które uznano za niekonstytucyjne, nie było bezprawne i nie aktualizowało odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, czyniła bezprzedmiotowym dokonywanie dalszych ustaleń co do pozostałych przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa (istnienie i wysokość szkody oraz adekwatny związek przyczynowy między jej powstaniem a zdarzeniem szkodzącym) i już z tego względu zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. jest nieuzasadniony.

Już więc tylko na marginesie zwrócić należy uwagę na wątpliwości co do prawidłowości wyliczenia przez powódkę wysokości kwoty odszkodowania, w szczególności w części dotyczącej ewentualnego uwzględnienia kwot, które miałyby zasilić fundusz remontowy Spółdzielni w wyniku dokonywanych przekształceń własnościowych. W okresie, gdy zdarzenia te miały miejsce, a które stanowiły podstawę zgłoszonego roszczenia odszkodowawczego w niniejszej sprawie (po dniu 31 lipca 2007 r.), na fundusz remontowy spółdzielni mieszkaniowej nie wpływałyby bowiem kwoty wpłacane przez członków spółdzielni, którzy nabywali od spółdzielni własność lokali, a którym uprzednio przysługiwało spółdzielcze prawo lokatorskie. Przepis art. 46¹ u.s.m. w brzmieniu obowiązującym od 31 lipca 2007 r. do 29 grudnia 2009 r. stanowił bowiem, że wpływy ze spłat przypadającej na lokal części umorzenia kredytu, o ile spółdzielnia skorzystała ze środków publicznych lub innych środków, przeznacza się na spłatę podlegającego odprowadzeniu do budżetu państwa umorzenia kredytu obciążającego ten lokal. Co więcej, nawet w brzmieniu sprzed 31 lipca 2007 r. przepis ten jakkolwiek przewidywał uzupełnienie funduszu remontowego spółdzielni z wpływu z wpłat, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 5 u.s.m., to jedynie w części pozostałej po spłacie podlegającego odprowadzeniu do budżetu państwa umorzeniu kredytu obciążającego dany lokal.

Z kolei, wyliczenie szkody, poprzez odniesienie jej (jej głównych pozycji) do wyksięgowania środków trwałych w postaci wkładów budowlanych oraz oddzielnie, wartości prawa do gruntu, było o tyle niepoprawne, że wkłady budowlane były prawem związanym ze spółdzielczymi prawami do lokali i jako takie należały do członków (osób uprawnionych do lokali), a tylko nominalnie, w ramach formuły spółdzielczej zarządzania prawami do lokali członków (osób niebędących członkami) były ewidencjonowane jako majątek spółdzielni mieszkaniowej. Niemniej w istocie, jest to prawo nierozzerwalnie związane z prawem do lokalu i przynależy do osoby uprawnionej. Stąd przejście (przekształcenie) dotychczasowych praw spółdzielczych w odrębną własność, jako kategorię stricte cywilno – rzeczową, ze skutkiem wykreślenia wkładów budowlanych z ewidencji majątku spółdzielni, jest konsumpcją spółdzielczej zasady z art. 3 prawa spółdzielczego, na grunt kodeksowej własności członków.

Z tych względów, na podstawie art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji, dokonując w opisie strony pozwanej (jej *stationes fisci*) zmiany po myśli unormowań dokonanych na etapie postępowania apelacyjnego, wskazanych przez pełnomocnika pozwanego na ostatniej rozprawie.

W przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. oraz § 13 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, zasądzając na rzecz Prokuraturii Rzeczypospolitej Polskiej wynagrodzenie w stawce minimalnej.

Roman Dziczek Beata Kozłowska Tomasz Szczurowski